

Sygn. akt VI1 U 1166/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2015r.

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku Sekcja ds. (...) w VI Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSR Dorota Witkowska
Protokolant:	Iwona Piotrowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2015 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy A. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zasiłek macierzyński

z odwołania od decyzji z dnia 18 sierpnia 2015 r., znak (...)

I oddała odwołanie,

II zasądza od wnioskodawczyni A. D. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 180,00 zł (słownie: sto osiemdziesiąt 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VI 1 U 1166/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 sierpnia 2015 roku znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił A. D. prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 6 sierpnia 2015r. do 3 lutego 2016r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że pisemny wniosek w sprawie wypłaty zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony jako okres urlopu rodzicielskiego powinien zostać złożony nie później niż przed rozpoczęciem korzystania z zasiłku za okres tego urlopu, natomiast wnioskodawczyni nie dotrzymała przewidzianego przepisami terminu na złożenie wniosku o zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego.

/decyzja w aktach ZUS/

Od powyższej decyzji ubezpieczona A. D. wniosła odwołanie wnosząc o przyznanie prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od 6 sierpnia 2015r. do 3 lutego 2016r.

W uzasadnieniu wnioskodawczynie wskazała, że rzeczywiście wniosek o udzielenie zasiłku macierzyńskiego złożyła w dniu 13 sierpnia 2015r, jednakże z przepisów wskazanych przez ZUS nie wynika, że termin do złożenia wniosku jest terminem zawitym. Powołała się dodatkowo na wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie IVU 442/14.

/k. 2-5 odwołanie/

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania i wniósł o zasądzenie od wnioskodawczynie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu organ rentowy podtrzymał swoją dotychczasową argumentację, podkreślając, że wnioskodawczynie złożyła wniosek o prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego z opóźnieniem, co skutkuje stwierdzeniem, że decyzja jest prawidłowa.

/k. 6-7 odpowiedź na odwołanie/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny;

Bezspornym jest, że wnioskodawczynie A. D. podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności.

W dniu 9 marca 2015r. wnioskodawczynie urodziła córkę L. i z tytułu urodzenia dziecka pobierała zasiłek macierzyński łącznie w okresie od dnia 5 lutego 2015r. do dnia 5 sierpnia 2015r. Zasiłek był przyznany na podstawie wniosku A. D. datowanego na 10 lutego 2015r. o zasiłek macierzyński w wymiarze 20 tygodni, a następnie dodatkowy urlop macierzyński w wymiarze 6 tygodni.

/bezsporne/

Wniosek o kolejny zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego liczonego od 6 sierpnia 2015r. do 3 lutego 2015r. (26 tygodni) wnioskodawczynie złożyła w dniu 13 sierpnia 2015r. wnosząc jednocześnie o przywrócenie terminu na złożenie wniosku, co uzasadniła absorbującą opieką nad małym dzieckiem oraz przekonaniem, że wszystkich niezbędnych formalności dopełniła składając wniosek 20 lutego 2015r.

/k. 7 i 8 akt ZUS wnioski, k. 2 przyznanie w odwołaniu o terminie złożenia wniosku/

Dodatkowo na rozprawie w dniu 15 grudnia 2015r. wnioskodawczynie wyjaśniła, że tak późno złożyła wniosek, bo nie pilnowała tego terminu, nie otrzymywała wcześniej zasiłku i myślała, że wszystkie papiery złożyła w marcu, nadto skrupulatnie opiekowała się córką i jeździ z obiema córkami po różnych lekarzach.

/k. 25 – e-protokół/

Sąd zważył co następuje

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu w okoliczności bezsporne, które dodatkowo znajdowały potwierdzenie w wyjaśnieniach wnioskodawczynie oraz dokumentach zawartych w aktach ZUS i nie budziły wątpliwości. Nadto spór stron sprowadzał się do oceny w zakresie prawa a nie stanu faktycznego.

Oceniając odwołanie Sąd miał na uwadze, że zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 1 i ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. 2014.159, ze zm. – zwanej dalej ustawą zasiłkową) zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko, i zasiłek macierzyński przysługuje co do zasady przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres:

- urlopu macierzyńskiego,
- okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego,
- okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego,
- okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego,
- oraz okres urlopu rodzicielskiego.

Bezspornym jest, że wnioskodawczyni korzystała z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego (20 tygodni – art. 180 § 1 pkt 1 kp) oraz dodatkowego urlopu macierzyńskiego (6 tygodni – art. 182¹ § 1 pkt 1 kp), łącznie do dnia 5 sierpnia 2015r.

Spór dotyczy zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego, którego dotyczy art. 182^{1a} § 1 i 2 i 4 kp stanowiąc, że bezpośrednio po wykorzystaniu dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze określonym w art. 182¹ § 1 kp pracownik ma prawo do urlopu rodzicielskiego w wymiarze 26 tygodni niezależnie od liczby dzieci urodzonych przy jednym porodzie. Urlop ten jest udzielany jednorazowo albo nie więcej niż w trzech częściach, z których żadna nie może być krótsza niż 8 tygodni, przypadających na wniosek bezpośrednio jedna po drugiej - wymiarze wielokrotności tygodnia, a urlopu rodzicielskiego udziela się na pisemny wniosek pracownika składany w terminie nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu, pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika.

Zgodnie z § 18a pkt 3 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. 2014.1594 – zwane dalej Rozporządzeniem) dowodami stanowiącymi podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, w razie gdy zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie tego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego są wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego – w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem.

Jak z powyższego wynika, zgodnie z w/w § 18a pkt 3 Rozporządzenia, wnioskodawczyni nie będąc ubezpieczoną jako pracownik, miała obowiązek złożyć wniosek o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego do płatnika – w tym przypadku do pozwanego – w terminie przed rozpoczęciem korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy oraz bezspornym jest, że wnioskodawczyni terminu tego nie dochowała.

Na wstępie zaznaczyć należy, że analizą konstrukcji zasiłku macierzyńskiego oraz związaną z tym kwestią składania wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego zajmował się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 marca 2015r. (P 42/13). Kierując się wskazaniem Trybunału Sąd miał na uwadze, że ustawa zasiłkowa z mocy art. 29 ust. 5 i 5a, w zakresie prawa do zasiłku macierzyńskiego odsyła do przepisów kodeksu pracy. Jednocześnie wskazane w przepisie art. 29 ust. 5 ustawy zasiłkowej określenie, że zasiłek macierzyński przysługuje „przez okres„ ustalony przepisami kodeksu pracy, należy rozumieć, że zasiłek przysługuje i stąd zasadniczo powinien być wypłacany (pobierany) – w trakcie – urlopu bądź równoważnego mu okresu. Ponieważ interpretowane przepisy ustawy zasiłkowej nie różnicują sytuacji ubezpieczonych w omawianym zakresie, to należało uznać, iż w odniesieniu do ogółu ubezpieczonych okresy urlopów określone w przepisach kodeksu pracy wskazują przede wszystkim na okresy zasiłkowe (jeśli chodzi o ubezpieczonych niebędących pracownikami, równoważne okresom tych urlopów) tj., okresy przez które zasiłek macierzyński przysługuje, a dopiero w dalszej kolejności na, skądinąd identyczne z okresami zasiłkowymi, wymiary czasowe świadczenia, brane w rachubę podczas obliczania jego wymiaru.

Jednocześnie wskazać należy, że przepisy Rozporządzenia nie wymagają od ubezpieczonych pracowników złożenia wniosku o zasiłek macierzyński, jak w przypadku ubezpieczonych niebędących pracownikami. Jednakże w odniesieniu do pracowników obowiązują przepisy kodeksu pracy, które warunkują skorzystanie z urlopu rodzicielskiego od złożenia odpowiedniego wniosku pracodawcy i to w określonym terminie – nie krótszym niż 14 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu (art. 182^{1a} § 4 kp). Zatem uregulowany w § 18a pkt 3 Rozporządzenia obowiązek ubezpieczonych niebędących pracownikami złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego płatnikowi przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku, jest konsekwencją odpowiedniego zastosowania wobec ubezpieczonych niebędących pracownikami przepisów działu ósmego kodeksu pracy, gdzie odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu pracy wymaga, aby również ubezpieczeni niebędący pracownikami składali wnioski o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego przed początkiem okresu zasiłkowego (korespondującym z terminem rozpoczęcia korzystania z zasiłku). Poza zastąpieniem wniosku urlopowego wnioskiem o zasiłek, praktyczny aspekt odpowiedniego stosowania przepisów kodeksowych w odniesieniu do ubezpieczonych niebędących pracownikami polega na łagodniejszym określeniu warunków proceduralnych w zakresie terminu złożenia wniosku. Skoro w przypadku tej grupy świadczeniobiorców nie występuje konieczność umożliwienia pracodawcy przeorganizowania pracy i zapewnienia zastępstwa za pracownika udającego się na urlop rodzicielski, nie ma też potrzeby realizacji prawa do zasiłku macierzyńskiego od dochowania bardziej wymagającego terminu. Wskazać także należy, że ubezpieczeni niebędący pracownikami nie korzystają z urlopów i nie występują o ich udzielenie. Samo zaś ubieganie się o zasiłek jest fakultatywne. Chcąc zatem uzyskać to świadczenie, ubezpieczony nie będący pracownikiem musi zwrócić się do płatnika z odpowiednim wnioskiem. W przepisie § 18a pkt 3 Rozporządzenia prawodawca przesądził, że wnioskiem tym ma być wniosek o przyznanie i wypłatę zasiłku. Skoro w przypadku ubezpieczonych niebędących pracownikami okres zasiłkowy jest tak samo uzależniony od woli konkretnego uprawnionego w granicach wyznaczonych przepisami ustawy zasiłkowej i kodeksu pracy, to wniosek ubezpieczonego niebędącego pracownikiem o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego powinien wskazywać datę stanowiącą początkowy termin okresu zasiłkowego oraz powinien być złożony przed terminem rozpoczęcia korzystania ze świadczenia, a tym samym przed początkiem okresu zasiłkowego, co wynika z ustawowej konstrukcji zasiłku macierzyńskiego jako przysługującego przez okres, a zatem w trakcie zakładanej przerwy w pracy lub innej działalności zarobkowej, w związku z przyjściem dziecka na świat i koniecznością jego pielęgnacji przez pierwsze miesiące życia, ewentualnie w związku ze sprawowaniem opieki nad małym dzieckiem przyjętym na wychowanie. Określenie w Rozporządzeniu terminu do złożenia wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego jest konsekwencją odpowiedniego zastosowania wobec ubezpieczonych niebędących pracownikami przepisów działu ósmego kodeksu pracy i uwzględnia różnice między wnioskami o urlop oraz o przyznanie i wypłatę zasiłku, gdzie okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego pracownikowi niebędącemu pracownikiem równoważy okresowi urlopu rodzicielskiego i musi przypadać bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku „za okres” równoważny dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu, natomiast okres wypłaty zasiłku z tego ostatniego tytułu – bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku „za okres” równoważny podstawowemu urlopowi macierzyńskiemu. Ubezpieczony niebędący pracownikiem musi to uwzględnić, wskazując we wniosku początkową datę kolejnego okresu zasiłkowego, zwłaszcza zaś obliczając upływ terminu złożenia wniosku. Omawiany § 18 a pkt 3 Rozporządzenia wskazuje dla ubezpieczonych niebędących pracownikami najpóźniejszy z możliwych ewentualnie do ustalenia terminów złożenia wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego, który to termin wynika z ustawy (szerzej wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 marca 2015r., P 42/13).

Zatem złożenie wniosku o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego po terminie rozpoczęcia korzystania ze świadczenia – jak w przypadku wnioskodawczyni - uznać należy za spóźniony i skutkujący odmową prawa do świadczenia.

Wobec powyższego, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, o czym orzekł w sentencji wyroku.

O kosztach Sąd orzekł zgodnie z wnioskiem pozwanego i zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na mocy art. 98 § 1 i 3 i 4 kpc w zw. z art. 99 kpc i w zw. z art. 108 § 1 kpc.

O wysokości kosztów zastępstwa procesowego w wysokości po 180 zł Sąd orzekła zgodnie z § 12 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2013 , poz. 461, ze zm.).